

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״נ

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״נ מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

תקסד

במדבר ו נשא

אונקלוס

יִרְכֶּה וְהִיתָה הָאִשָּׁה לְאֵלֶּה בְּקֶרֶב עַמָּה:
 כֹּה וְאִם־לֹא נִטְמְאָה הָאִשָּׁה וְטַהֲרָה הוּא
 וְנִקְתָּה וְנִזְרְעָה זֶרַע: כֹּס זֹאת תֹּוֹרַת הַקְּנָאֹת
 אֲשֶׁר תִּשְׁטֶה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁה וְנִטְמְאָה:
 ל אֹ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תִּעְבֵּר עָלָיו רוּחַ קְנָאָה וְקָנָא
 אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהַעֲמִיד אֶת־הָאִשָּׁה לְפָנָי יְהוָה
 וַעֲשֵׂה לָּהּ הַכֹּהֵן אֵת כָּל־הַתּוֹרָה הַזֹּאת:
 לֹא וְנִקְהָה הָאִישׁ מֵעוֹן וְהָאִשָּׁה הִיא תִּשָּׂא
 אֶת־עוֹנָהּ: פ ו א וַיִּדְבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
 לֵאמֹר: ג דְּבַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם
 אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי יִפְלֹא לְנֹדֵד נָדָר נֹזֵר לַהֲזִיר
 לִיהוָה: ג מִיֵּין וְשִׁכָר יִזִּיר חֲמִץ יֵין וְחֲמִץ שִׁכָר
 לֹא יִשְׁתֶּה וְכָל־מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה

ירפה ויהי אתה לאלה בקרב עמה:
 עמה: כה ואם לא אסתאבת אתהא
 ודכיא היא ותפק זפאה ותעדי
 עדוי: כס דא אורייתא דקנאתא די
 חסטי אתהא בר מבעלה
 ותסתאב: ל או גבר די תעבר
 עלוהי רוח קנאה ויקני ית אתהא
 ויקים ית אתהא קדם יי ויעבד
 לה כהנא ית כל אורייתא הדא:
 לא ויהי זפאה גברא מחובין
 ואתהא ההיא תקבל ית חובה:
 א ומלל יי עם משה למימר:
 ב מלל עם בני ישראל ותימר
 להון גבר או אתהא ארי פרש
 למדר נדר נזירו למזר קדם יי:
 ג מחמר חדת ועתיק יזר חל
 דחמר חדת וחל דחמר עתיק לא
 ישתי וכל מתרות ענבין לא ישתי
 וענבין וטיבין ויבשין לא ייכל:
 ד כל יומי נזרה מכל דיתעביד
 מגפנא דחמרא מפרצנין ועד
 עצורין לא ייכל: ה כל יומי נדר

וְעֲנָבִים לַחִים וַיִּבְשִׂים לֹא יֹאכְלוּ: ד כָּל יְמֵי נִזְרוֹ מִכָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
 מִגִּפְנֵי הַיַּיִן מִחֲרָצִנִים וְעַד־זֶג לֹא יֹאכְלוּ: ה כָּל־יְמֵי נָדָר נֹזֵרוֹ תִּעַר

רש"י

זה (סוטה ט): והיתה האשה לאלה. כמו שפירשתי (פסוק
 פ"ג ה"ה, במדבר"ט טו): ו (ב) כי יפליא. יפריש. למה נסמכה
 פרשת נזיר לפרשת סוטה, לומר לך שכל הרואה סוטה
 בקלקולה יזיר ענמו מן היין שהוא מביא לידי ניאוף (סוטה
 ט): נדר נזיר. אין נזרה בכל מקום אלא פרישה, אף כהן
 שפירש מן היין (ראה ספרי ט): דהזיר לה. להדליל ענמו מן
 היין לשם שמים (ספרי ט): (ג) מיין ושכר. כמרגומו, מחמר
 חדת ועתיק, שהיין משכר כשהוא ישן: וכל משרת. לשון
 לביעה' זמים או בכל משקה, ובלשון משנה יש הרבה אין
 שורין דיו וסמננים (שבת פ"א מ"ה), נזיר ששרה פתו זיין (פסחים
 מד: ראה נזיר פ"ו מ"ה): (ד) חרצנים. הם הגרעינים: זג. הם

זה (סוטה ט): והיתה האשה לאלה. כמו שפירשתי (פסוק
 פ"ג ה"ה, במדבר"ט טו): ו (ב) כי יפליא. יפריש. למה נסמכה
 פרשת נזיר לפרשת סוטה, לומר לך שכל הרואה סוטה
 בקלקולה יזיר ענמו מן היין שהוא מביא לידי ניאוף (סוטה
 ט): נדר נזיר. אין נזרה בכל מקום אלא פרישה, אף כהן
 שפירש מן היין (ראה ספרי ט): דהזיר לה. להדליל ענמו מן
 היין לשם שמים (ספרי ט): (ג) מיין ושכר. כמרגומו, מחמר
 חדת ועתיק, שהיין משכר כשהוא ישן: וכל משרת. לשון
 לביעה' זמים או בכל משקה, ובלשון משנה יש הרבה אין
 שורין דיו וסמננים (שבת פ"א מ"ה), נזיר ששרה פתו זיין (פסחים
 מד: ראה נזיר פ"ו מ"ה): (ד) חרצנים. הם הגרעינים: זג. הם

שפתי חכמים הקצר

נדרים, כי היא מקומה הראוי לה (להלן ב) (מנח"ט). ומפני שאין לה
 דמיון וערך עם פרשת סוטה, שזו עברה על עשרת הדברות וזה קדש
 עצמו במותר לו, משום הכי פריך למה נסמכה (קצ"מ). ב. רצונו לומר,
 איך שמנוולין אותה, כדכתיב (לפיל ה יח) 'ופרע את ראש האשה' (אמ"ש).
 ג. ועל שם זה נקרא יין ישן בשם 'שכר' (אמ"ש). ד. פירוש, שמטבילין
 ושורין. כי מלת 'צביעה' פירושה טיבול, כל כיבוס לטבילה מתורגם
 'יצבע', כמו שפירש רש"י בסוף פרשת תזריע (ויקרא יג נח) (אמ"ש).

כא) 'בתת ה' את ירכך נופלת ואת בטנך צבה'. ומה שכתוב אחר כך (פסוק
 כב) 'לצבות בטן ולנפיל ירך', זה קאי על הבעול, וכמו שכתב רש"י
 (רא"ם). לה. שגנאי גדול הוא לו (מנח"ט). לו. שלא תאמר ד'ונזרעה'
 נמשך על 'ונקתה', ופירושו 'ונקתה' מדברים המונעים את הלידה, ולכן
 'ונזרעה'. לכן פירש 'ונקתה' ממים המאריים, ופירוש 'ונזרעה זרע'
 לעצמו, ולא עוד אלא 'ונזרעה' (קצ"מ). לו. ופירוש 'ונקה מעון', מעון
 האיסור ההוא (רא"ם). א. שהיה לו להסמיך פרשת נזירות לפרשת

אונקלוס

במדבר ו נשא תקסה

לֹא־יֵעֶבֶר עַל־רֹאשׁוֹ עַד־מִלֹּאת הַיָּמִים
 אֲשֶׁר־יִזְיֹר לִיהוֹה קֹדֶשׁ יִהְיֶה גִדְלֵ פֶרַע שְׁעַר
 רֹאשׁוֹ: ו כָּל־יָמֵי הַזִּירוֹ לִיהוֹה עַל־נַפְשׁ מִת
 לֹא יִבֵּא: ז לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לְאָחִיו וּלְאֶחְתּוֹ לֹא־
 יִטְמֵא לָהֶם בְּמָתָם כִּי נֹזֵר אֱלֹהֵיו עַל־רֹאשׁוֹ:
 ח כָּל יָמֵי נִזְרוֹ קֹדֶשׁ הוּא לִיהוֹה: ט וְכִי־יָמוּת
 מִת עָלָיו בְּפִתְעַ פֶּתְאָם וְטֵמֵא רֹאשׁ נִזְרוֹ
 וְגִלַּח רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם טָהַרְתּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי
 יִגְלַחֲנּוּ: י וּבַיּוֹם הַשְּׂמִינִי יִבֵּא שְׁתֵּי תָרִים אוֹ
 שְׁנֵי בָנִי יוֹנָה אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
 יא וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶחָד לְחֻטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה
 וְכִפֹּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל־הַנֶּפֶשׁ וְקִדֵּשׁ
 אֶת־רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא: יב וְהַזִּיז לִיהוֹה
 אֶת־יָמֵי נִזְרוֹ וְהִבִּיא כֶּבֶשׂ בֶּן־שָׁנָתוֹ לְאִשָּׁם וְהַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים יִפְלֹז

גזרה מספר לא יעבר על רישה עד משלם יומיא דנזיר (נ"א דנזיר) קדם יי קדיש יהי מרפי פרוע שער רישה: ו כל יומין דנזיר (נ"א דנזיר) קדם יי על נפשא דמיתא לא יעל: ז לאבוהי ולאמה לאחוהי ולאחתה לא יסתאב להון במותהון ארי נזרא דאלהה על רישה: ח כל יומי גזרה קדיש הוא קדם יי: ט וארי ימות מיתא עלוהי בתקף שלו ויסאב ריש גזרה ויגלח רישה ביומא דדכותה ביומא שביעאה יגלחנה: י וביומא תמינאה ייתי תרין שפנינין או תרין בני יונה לות פהנא לתרע משפן זמנא: יא ויעבד פהנא חד לחטאתא וחד לעלתא ויכפר עלוהי מדחב על מיתא ויקדש ית רישה ביומא ההוא: יב ונזיר קדם יי ית יומי גזרה וייתי אמר בר שתה לאשמא ויומיא קדמאי יבטלון

רש"י

תלמוד לומר לומר ציוס השניע. אי שניעו יכול אפילו לא הזה, תלמוד לומר ציוס טהרתו (טז): (י) וביום השמיני יביא שתי תורים. להוציא את השניע. או אינו אלל להוציא את המשיע, קצב זמן לקרצין וקצב זמן למקריבין, מה קרצין הכשיר שמיני ומשמיני והלאה, אף מקריבין שמיני ומשמיני והלאה (ספרי טז): (יא) מאשר חטא על הנפש. שלל נזהר מטומאת המט (ספרי טז). רבי אלעזר הקפר אומר שיער עלמו מן היין² (תענית יא. ספרי טז): וקידש את ראשו. לחזור ולהחיל מנין נזירותו (ספרי טז): (יב) והזיז לה' את ימי נזרו. יחזור וימנה נזירותו כנחמלה: והימים הראשונים יפלו. לא יעלו מן המנין:

הקליפות שמנחון, שהתרננים צמוכן כענבל בזוג (זיר לז: ספרי טז): (ה) קדוש יהיה. השער שלו, לגדל הפרע של שער ראשו (ספרי טז): פרע. נקוד פת"ס קטן לפי שהוא דבוק לשער ראשו 'פרע של שער'. ופירוש של פרע גדול של שער, וכן את ראשו לא יפרע (ויקרא כא י), ואין קרוי פרע פחות משלשים יום (ראה נזיר ו: ספרי טז): (ז) כל ימי נזרו קדוש הוא. זו קדושת הגוף מליטמא למתים (ספרי טז, טז): (ט) בפתע. זה אונס (ספרי טז): פתאום. זה שוגג (ספרי טז) ויש אומרים פתע פתאום דבר אחד הוא, מקרה של פתאום: וכי ימות מת עליו. צאהל שהוא צו: ביום טהרתו. ציוס הזייתי. או אינו אלל בשמיני שהוא טהור לגמרי,

שפתי חכמים הקצר

רצונו לומר, שלא היה חולה קודם לכן שהיה יכול לחשוב שפתאום ימות, והוא יותר משוגג (מנח"י, ראה רא"ם). י. ואף על פי שלא נטהר אז לגמרי, מפני שיום הזייתו הוא קצת טהרתו למעשר ותורומו, כדלעיל פרשת אמור (ויקרא כב ז) (קצו"מ). יא. רצונו לומר, לקרבנות שקריבין, כדכתיב בפרשת אמור (ויקרא כב ז) 'ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן' (מנח"י). יב. משמע דעבירה היא מה שפירש מן היין (ראה תענית יא. תר"ה אמר שמואל). ואף שלעיל (פסוק ב) פירש רש"י שהרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין, שמביא לידי חטא, יש לומר, דלא היה לו רק להזיז מיין המשכר, אבל מיין חדש, וענבים, לא היה לו להזיז (אמ"ש).

ה. דמלת 'קדוש' לא קאי על הנזיר, כי אם על השער. מדכתיב לאחריו 'גדל פרע שער ראשו', ולפניו 'תער לא יעבר על ראשו' דהיינו שערו (רא"ם). ו. הוסף למ"ד 'לגדל', כלומר קדושת השער שלו מה היא, 'לגדל פרע', שלא יוכל לחתוך אותו, אלא שניחחו להיות גדל והולך (רא"ם). ז. פתח קטן נקרא הסגול בפירושי הראשונים (מנח"י, ראה בא"ר). ח. פירוש, 'קדוש' דכאן קאי על הנזיר, ולא כדלעיל (פסוק ה) שהוא תואר לשער שלו (רא"ם). ט. פירוש, שניהם מורים על ענין מהירות, דבר שלא ירגיש אדם בו עד שיהיה, כמו הפתי שעושה כל דבריו במהירות, ולא ירגיש בהם עד היותם. ו'מקרה של פתאום' אינו פירוש מלות 'פתע פתאום', רק שאותו שבא 'פתע פתאום', הוא מקרה.

כִּי טָמֵא נִזְרוּ: יג וְזֹאת תּוֹרַת הַנְּזִיר בְּיוֹם
 מִלְּאֵת יְמֵי נִזְרוֹ יָבִיא אֹתוֹ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל
 מוֹעֵד: יד וְהִקְרִיב אֶת־קֶרְבָּנוֹ לַיהוָה כֶּבֶשׂ בֶּן־
 שָׁנָתוֹ תָּמִים אֶחָד לְעֹלָה וְכִבְשָׂה אֶחָת בֵּית־
 שָׁנָתָה תְּמִימָה לְחֻטָּאת וְאֵיל־אֶחָד תָּמִים
 לְשִׁלְמִים: טו וְסֹל מִצֹּת סֹלֶת חֹלֶת בְּלוֹלֹת
 בַּשֶּׁמֶן וּרְקִיקֵי מִצֹּת מִשְׁחִים בַּשֶּׁמֶן וּמִנְחַתֶּם
 וְנִסְפִיָּהֶם: טז וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן לְפָנָי יְהוָה וַעֲשֵׂה
 אֶת־חֻטָּאתוֹ וְאֶת־עֲלֹתוֹ: יז וְאֶת־הָאֵיל יַעֲשֵׂה
 זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה עַל סֹל המִצֹּת וַעֲשֵׂה
 הַכֹּהֵן אֶת־מִנְחָתוֹ וְאֶת־נִסְכּוֹ: יח וְגִלַּח הַנְּזִיר
 פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶת־רֹאשׁ נִזְרוֹ וְלָקַח אֶת־
 שַׁעַר רֹאשׁ נִזְרוֹ וְנָתַן עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר־תַּחַת
 זֶבַח הַשְּׁלָמִים: יט וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַזֶּרַע
 בְּשִׁלָּה מִן־הָאֵיל וַחֲלֹת מִצָּה אֶחָת מִן־הַסֹּל

אֵרִי אֶסְתָּאב נְזִירָה: יג וְדָא אֹרִיָתָא
 דְּנִזְיָרָא בְּיוֹם מְשָׁלֵם יוֹמֵי נְזִירָה
 יִיְתִי יָתָה לְתַרְע מְשָׁפֵן זְמָנָא:
 יד וְיִקְרַב יָת קֶרְבָּנָה קָדָם יְיָ אָמַר
 בְּר שְׁתָּה שְׁלִים חֵד לְעֹלָתָא
 וְאִמְרָתָא חֵדָא בֵּת שְׁתָּה שְׁלִמָתָא
 לְחֻטָּאתָא וְדָכַר חֵד שְׁלִים לְנִכְסֵת
 קְדָשִׁיא: טו וְסֹל פְּטִיר סֹלָתָא
 גְּרִיצָן דְּפִילָן בְּמִשַׁח וְאִסְפוּגִין
 פְּטִירִין דְּמִשְׁחִין בְּמִשַׁח
 וּמִנְחָתֵהוֹן וְנִסְפִיָּהוֹן: טז וְיִקְרַב
 כְּהֵנָּא קָדָם יְיָ וְיַעֲבֹד יָת חֻטָּאתָה
 וְיָת עֹלָתָה: יז וְיָת דְּכָרָא יַעֲבֹד
 נִכְסֵת קְדָשִׁיא קָדָם יְיָ עַל סֹלָ
 דְּפְטִירִיא וְיַעֲבֹד כְּהֵנָּא יָת מִנְחָתָה
 וְיָת נִסְפָּה: יח וְיִגְלַח נְזִירָא בְּתַרְע
 מְשָׁפֵן זְמָנָא יָת רִישׁ נְזִירָה וְיִסַּב
 יָת שַׁעַר רִישׁ נְזִירָה וְיָתֵן עַל
 אֲשֶׁתָּא דֵי תַּחֲוֹת דְּנִזְדָּא דְּנִכְסֵת
 קְדָשִׁיא: יט וְיִסַּב כְּהֵנָּא יָת דְּרַעָא
 בְּשִׁילָא מִן דְּכָרָא וְגְרִיצָתָא
 פְּטִירָתָא חֵדָא מִן סֹלָ וְאִסְפוּג
 פְּטִיר חֵד וְיָתֵן עַל יַדֵי נְזִירָא בְּתַר
 דִּיגְלַח יָת נְזִירָה: כ וְיִרִים יָתֵהוֹן
 כְּהֵנָּא אֶרְמָא קָדָם יְיָ קְדָשָׁא הוּא
 לְכְּהֵנָּא עַל חֵדָא דְּאֶרְמוּתָא וְעַל

וּרְקִיק מִצָּה אֶחָד וְנָתַן עַל־כַּפֵּי הַנְּזִיר אַחַר הַתְּגַלְּחוֹ אֶת־נִזְרוֹ: כ וְהֵנִיף
 אוֹתָם הַכֹּהֵן | תְּנוּפָה לְפָנָי יְהוָה קֹדֶשׁ הוּא לְכֹהֵן עַל חֻזָּה הַתְּנוּפָה

רש"י

מנחתו ואת נסכו. של איל: (יט) וגלח הנזיר פתח
 אהל מועד. יכול יגלח בעורה, הרי זה דרך ציון, אלא וגלח
 הנזיר לאחר שחטת השלמים שכתוב בהן (ויקרא ג) וְשָׁחַטוּ פֶתַח
 אֹהֶל מוֹעֵד (מזר מה. ספרי לה): אשר תחת זבח השלמים.
 תחת הדוד שהוא מנשֵׁן זו. לפי ששלמי מזר היו מתנשֵׁלִין
 בעורה, שצריך ליטול הכהן הזרוע אחר שנתנשלה ולהניף
 לפני ה' (מזר מה:): (יט) הזרוע בשלה. לאחר שנתנשלה (ספרי
 לו): (כ) קודש הוא לכהן. המלה והרקיק והזרוע
 תרומה" הן לכהן: על חזה התנופה. מלמד מזה ושוק"י

(יג) יביא אותו. יביא את עצמו, וזה אחד משלשה אמים
 שהיה רבי ישמעאל דורש כן. כיוצא בו והשילוח אוקס עון
 אשמה (ויקרא כ טו), את עצמו, כיוצא בו ויקצר אתו בג' (דברים
 לו), הוא קבר את עצמו (ספרי לב): (טו) ומנחתם ונסכיהם.
 של עולה ושלמים, לפי שהיו בכלל ויאלו לידון בדבר חדש,
 שיטעינו לחם, החזירן לכללן שיטעינו נסכים כדון עולה
 ושלמים (ספרי לד): חלות בלוֹלוֹת ורקיקי מצות. עשר
 מכל מין (מנחות עו): (יז) זבח שלמים לה' על סל המצות.
 ישחט את השלמים על מנת לקדש את הלחם (מנחות עו): את

שפתי חכמים הקצר

וצריך להניף אותו, לכך היו מתבשלין בעורה (רא"ם עיי"ש). טז. מלת
 'הוא' שב אל המונף, דהיינו 'הניף', שכולל שלשתן, ויהיה 'הוא' במקום
 'הם' (רא"ם). יז. פירש 'קודש' תרומה, כלומר לא שהם קודש לכהן
 ואסורים לו, אלא הם כתרומה (רא"ם). יח. ו'על' יתפרש כמו 'מלבד',
 וכמוהו 'על עולת התמיד' (להלן כח י) (רא"ם).

יג. אב"ל חטאת אינה טעונה נסכים, כדכתיב אחר זה (פסוק יז) 'ואת האיל
 יעשה וגו' את מנחתו ואת נסכו' (רא"ם). יד. שצריך לעמוד בעורה
 בגילוי ראש. וקל וחומר מהא דאסרה תורה (שמות כ כב) 'ולא תעלה
 במעלות על מזבחי' (מנחות, רא"ם). טו. דאף ששלמי נזיר נאכלין בכל
 העיר כדון קדשים קלים, אך מחמת שצריך הכהן ליקח את הזרוע בשלה,

וְעַל שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְאַחַר יִשְׁתֶּה הַנְּזִיר יַיִן:
 כֹּא זֹאת תּוֹרַת הַנְּזִיר אֲשֶׁר יֵדוּ קִרְבָּנֵנוּ לַיהוָה
 עַל־נִזְרוֹ מִלֶּבֶד אֲשֶׁר־תִּשִׁיג יָדוֹ כִּפִּי נִדְרוֹ
 אֲשֶׁר יֵדוּ כֵּן יַעֲשֶׂה עַל תּוֹרַת נִזְרוֹ: פ
 כִּב וַיִּדְבֵר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: כג דִּבֵּר
 אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תִּבְרְכוּ
 אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמֹר לָהֶם: ם כִּד יִבְרַכְךָ
 יְהוָה וַיִּשְׁמְרֶךָ: ם כה יָאֵר יְהוָה | פָּנָיו אֵלֶיךָ
 וַיַּחֲנֶךָ: ם כו יֵשֵׂא יְהוָה | פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ
 שְׁלֹמֹם: ם כז וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמֵי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וְאֲנִי אֲבָרְכֶם: ם חמישי ז א וַיְהִי בַיּוֹם בְּלוֹת מֹשֶׁה לְהַקִּים אֶת־
 הַמִּשְׁכָּן וַיִּמַּשֵּׁחַ אֹתוֹ וַיִּקְדָּשׁ אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־

שָׁקָא דְאַפְרֹשׁוּתָא וּבִתְרַן כֵּן יִשְׁתִּי
 נְזִירָא חֲמֵרָא: כא דָּא אֲוִרִיתָא
 דְנִזְרִיא דִּי יְדוּ קִרְבָּנָה קָדָם יִי עַל
 גִּזְרָה פִּר מִדְּתַדְבֵּק יְדָה כְּפִס גִּזְרָה
 דִּי יְדוּ כֵּן יַעֲבֹד עַל אֲוִרִיתָא
 דְנִזְרָה: כב וּמְלִל יִי עִם מֹשֶׁה
 לְמִימַר: כג מְלִל עִם אֲהֲרֹן וְעִם
 בְּנוֹהֵי לְמִימַר כְּדִין תִּבְרְכוּן יִת
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּד יִמְרוּן לְהוֹן:
 כד יִבְרַכְכוּן יִי וַיִּשְׁרַנְךָ: כה יִנְהַר יִי
 שְׁכִינְתָה עֲלֶיךָ וַיִּרְחַם יִתְךָ: כו יִסֵּב
 יִי אִפְהָ לְוִתְךָ וַיִּשְׁוִי לְךָ שְׁלֹמֹם:
 כז וַיִּשְׁוֹן יִת בְּרַכְתָּ שְׁמִי עַל בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְאֲנָא אֲבָרְכְנוּן: א וְהוּהוּ
 בְיוֹמָא דְשִׁיבִי מֹשֶׁה לְאַקְמָא יִת
 מִשְׁכָּנָא וַרְבִּי יִתָּה וְקִדְשׁ יִתָּה וַיִּת
 כָּל מְנוּהֵי וַיִּת מִדְּבַחָא וַיִּת כָּל

רש"י

ויחונך. יתן לך חן (ספרי מט): (כו) ישא ה' פניו אליך.
 יכבוש כעסו (ספרי מז): (כו) ושמו את שמי. יברכום בשם
 המפורש (סוטה לט. ספרי מג): ואני אברכם. לישראל, ואסכים
 עם הכהנים^{כד}. דבר אחר, ואני אברכם לכהנים (חולין מט. ספרי סט):
 ז (ח) ויהי ביום בלות משה. כלת כתיב, יום הקמת
 המשכן היו ישראל כלה הנכנסת לחופה (תנחומא ט): בלות
 משה. צלצל ואלהיאצ וכל חכם לצ עשו את המשכן ותלאו
 הכתוב צמשה, לפי שמסר נפשו עליו לראות תצנית כל דבר
 ודבר כמו שהראהו זהר להורות לעושי המלאכה ולא טעה
 בתצנית אחת. וכן מצינו דוד, לפי שמסר נפשו על בנין בית
 המקדש, שנאמר (תהלים קלג ב-ג) זְכוֹר ה' לְקֹדֶשׁ אֵת כָּל עֲבוֹתָיו,
 אֲשֶׁר נִשְׁפַּע לָהּ וְגו', לפיכך נקרא על שמו, שנאמר (מלכים א' י)
 וַיִּבֶן בֵּית־יְהוָה וַיִּקְדָּשׁוּ דָוִד (צמדכ"ר יב ט, תנחומא יג): ביום בלות משה
 להקים. ולא נאמר 'ציוס הקיס', מלמד שכל שצעת ימי
 המלאכה היה משה מעמידו ומפרקו, וצאוחו היום העמידו
 ולא פרקו, לכך נאמר ציוס כלות משה להקים, אוחו היום כלו
 הקמותיו, וראש חדש ניסן היה, בשני נשרפה הפרה, בשלישי
 הזו הזיה ראשונה, ובשביעי גלח^{כז} (כאה ספרי מד):

הראויס לו מכל שלמים, מוסף על שלמי נזיר הזרוע הזה. לפי
 שהיו שלמי נזיר צללל ויאלו לידון צדצר החדש להפרשת זרוע,
 הוצרך להחזיקן לכללן לידון אף צחזה ושוק (ספרי לו):
 (כא) מלֶבֶד אֲשֶׁר תִּשִׁיג יָדוֹ. שאם אמר 'הריני נזיר על
 מנת לגלח על מאה עולות ועל מאה שלמים'^כ כפי נדרו אשר
 ידור כן יעשה מוסף על תורת מרו. [ס"א על תורת הנזיר מוסף]
 ולא יחסר, שאם אמר הריני נזיר חמש נזירות על מנת לגלח
 על שלש צהמות הללו, אין אני קורא בו כאשר ידור כן יעשה
 (ספרי לח): (כג) אָמֹר לָהֶם. כמו זְכוֹר (שמות כ ח) שְׁמֹרֶכֶם (דברים
 ה יב), צלעו" דִּישָׁנָ"ט: אָמֹר לָהֶם. שיהיו כולם שומעים^{כב}
 (ספרי לט): אָמֹר. מלא, לא תצרכם צחפזון וצצהלות, אלא
 צכוונה וצלצ שלם (תנחומא י): (כד) יִבְרַכְךָ. שיתצרכו נכסין
 (ספרי מ): וַיִּשְׁמְרֶךָ. שלא יצאו עליך שודדים לטול ממנוק,
 שהנותן מתנה לעבדו אינו יכול לשמרו מכל אדם, וכיון שצאים
 לסטים עליו ונוטלין אותה ממנו מה הנאה יש לו צמתנה זו,
 אצל הקדוש צרוך הוא הוא הנותן הוא השומר (תנחומא י).
 והרצה מדרשים דרשו צו צספרי (מ): (כה) יָאֵר ה' פָּנָיו
 אֵלֶיךָ. יְקָה לך פניס שוחקות, פניס להוצות (צמדכ"ר יא ה):

שפתי חכמים הקצר

שב אל אהרן ובניו, ומלת 'להם' אל בני ישראל, כאילו אמר, כל אחד
 מכם אמור להם לישראל הברכות הכתובות בסמוך (רא"ם). כג דאם
 הפירוש שהוא יברכם בעצמו, אם כן מה תועלת בברכת הכהנים, כיון
 שה' ברכם (רא"ם). א. דכיון שהוא דבוק היה ראוי להיות הכ"ף בשו"א,
 'כלות משה', ונכתב בפת"ח למדרש וכו' (קצו"מ). ב. הוא הגילות

יט. אב"ל לא על מאה חטאות, דחטאת אינה באה בנדבה, וכאן כתיב
 'אשר תשיג' וגו' דהיינו קדשים הבאים בנדר ונדבה (קצו"מ). כ. ד"א
 תימא ד'כפי נדרו' אף אם יפחות מדינו, לכך כתיב 'על תורת נזרו', רצונו
 לומר, יותר מתורת נזרו אבל לא פחות (רא"ם). כא. שפירושו לשון
 הווה, המורה על התמדת הפועל ההוא (רא"ם). כב. ויהיה מלת 'אמור'

עיונים

ישרים

פרק יג

מסילת

פרק י"ג

בבאור מִדַּת הַפְּרִישׁוֹת

א. קדש עצמך במותר לך. "כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים" וגו' (ויקרא יא, מה). "תנא דבי רבי ישמעאל, אמר הקב"ה: אלמלי לא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל דבר זה שאין מטמאין בשרצים כמו מצרים וכנענים - דיים" (ב"מ סא:). ע"כ. והרי הדברים ק"ו, אם רק עבור שלילה זו שאין ישראל מטמאין עצמן בשרצים, שבטבע ישראל קדושים נמאסים עליהם

הַפְּרִישׁוֹת אוצר החכמה היא תחלת החסידות. וְהִרְאָה שְׁפָל מַה שְּׁבִאֲרָנוּ¹ עַד עֵתָה הוּא מַה שְּׁמִצְטָרֵף אֶל הָאָדָם לְשִׁיחָיָה² צְדִיק, וּמִכָּאֵן וּלְהִלָּאָה הוּא לְשִׁיחָיָה³ חָסִיד. וְנִמְצָא הַפְּרִישׁוֹת עִם הַחֲסִידוֹת הוּא כְּמוֹ הַזְּהִירוֹת עִם הַזְּרִיזוֹת, שְׁזָה בְּסוּר מִרַע וְזָה בְּעֵשָׂה טוֹב.

וְהִנֵּה כָּלֵל הַפְּרִישׁוֹת הוּא מַה שְּׁאֲמָרוּ זְכוּרֵנוּ לְבָרְכָה (יבמות כ, א): **411** ^(ס) קְדִישׁ עֲצֻמְךָ בְּמִתֵּר לֶךָ, וְזֹאת הִיא הַזְּרִיזוֹתָה שֶׁל הַמְּלָכָה עֲצֻמָּה / פְּרִישׁוֹת, אוצר החכמה רוֹצֵה לִזְמֹר, לְהִיּוֹת פּוֹרֵשׁ וּמִרְחִיק עֲצֻמוֹ⁶ מִן הַדְּבָר וְהִינּוּ שְׂאוֹסֵר עַל עֲצֻמוֹ דְּבַר הַתֵּר, **7** וְהַכּוֹנֵה בָּזָה לְשִׁלָּא יִפְגַּע בְּאִסּוּר עֲצֻמוֹ. וְהַעֲנִין, שְׁפָל דְּבַר⁸ שְׂיֹכֵל לְהוֹלֵד מִמֶּנּוּ גְרַמַּת רַע, אֵף עַל פִּי שְׂעֵכְשׁוּ אִינּוּ גוֹרֵם לוֹ וְכָל שְׂכֵן⁹ שְׂאִינְנוּ רַע מִמֶּנּוּ, יִרְחַק וְיִפְרֵשׁ מִמֶּנּוּ.

ביאורים

1. עד עתה. דהיינו מדת הזהירות הזריזות והנקיות. 2. צדיק. המקיים את כל המצוות שהוא מחוייב בהן. 3. חסיד. העושה את רצון ה' גם לפני משורת הדין. 4. קדש עצמך במותר לך. כלומר, מוטל עליך לפרוש ולהמנע גם מדברים המותרים לך מן הדין, כדי שלא תבוא להכשל באיסורי תורה. 5. הוראתה. משמעותה. 6. מן הדבר. האסור. 7. והכונה. המטרה. 8. שיוכל. שעלול, אפילו בספק (מאור המסילה). 9. שאיננו רע ממש. איסור גמור מדאורייתא או מדרבנן. [למדנו, שיש בהתרחקות

מסילת פרק יג ישרים

¹²⁶ בַּתְּעֵנִית נִקְרָא חוּטֵא, ¹²⁷ וְהַעֲמִידוּהָ (שם ב) "בְּדָלָא מְצִי מְצַעַר נַפְשִׁיהָ".
 וְהִלֵּל הָיָה אוֹמֵר "גּוֹמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חֶסֶד" (משלי יא, יז) עַל ¹²⁸ אֲכִילַת הַבֶּקֶר,
 וְהָיָה רוֹחֵץ פָּנָיו וְיָדָיו לְכָבוֹד קוֹנֵנו, קַל וְחֹמֶר ¹²⁹ מְדִיּוֹקְנָאוֹת הַמְּלָכִים
 (ויק"ר לד, ג).

הָרִי לֵךְ הַפֶּלֶל הָאֲמֵתִי, שֶׁכָּל מָה שְׂאִינוֹ מְכָרַח לְאָדָם בְּעֵנִי הָעוֹלָם
הַזֶּה רְאוּי לֹ שִׁפְרֵשׁ מֵהֶם, וְכָל מָה שֶׁהוּא ¹³⁰ מְכָרַח לֹ מְאִיזָה
טַעַם שִׁיחִיָּה, פִּיּוֹן שֶׁהוּא מְכָרַח לֹ, אִם הוּא פּוֹרֵשׁ מִפְּנֵי הָרִי זֶה חוּטֵא.
הֵנָּה זֶה פֶּלֶל ¹³¹ נְאֻמָּן, אֲךָ ¹³² מְשַׁפֵּט הַפְּרָטִים עַל פִּי הַפֶּלֶל הַזֶּה אִינוֹ
מְסוֹר אֶלָּא אֵל ¹³³ שִׁקּוֹל הַדַּעַת, ¹³⁴ וְלִפִּי שְׂכָלוֹ יְהִלֵּל אִישׁ (משלי יב, ח), כִּי
אֵי אֲפֹשֶׁר לְקַבֵּץ כָּל הַפְּרָטִים כִּי רַבִּים הֵם וְאֵין שְׂכָל הָאָדָם יָכוֹל לְהַקִּיף

ביאורים

[חבקוק ג, ב]. וכתב המאירי (תענית כב:): שמטעם זה הקילו למי שהוא חלש והתענית קשה לו].
 126. בתענית. שאינו חייב בה. 127. והעמידוהו בדלא מצי מצער נפשיה. קבעו, שמשפט זה אמור
 לגבי בני אדם שאינם יכולים לסבול את צער התענית, והיא עלולה לפגוע בבריאותם. [ואילו לגבי
 מי שאין התענית מזיקה לו אמרו שם שהוא "נקרא קדוש", הובא בדברי רבינו לעיל]. 128. אכילת
 הבקר. כי גומל חסד עם גופו. 129. מדיוקנאות המלכים. צלם דמות פנים של מלכים שמעמידים
 אותו לכבודו של המלך במדינתו במקומות שרבים מצויים שם, וממרקים ושוטפים אותם שיהיו נאים
 לכבוד המלכים. והק"ו שם: "אני שנבראתי בצלם ובדמות, דכתיב (בראשית ט, ו): 'כי בצלם אלוקים
 עשה את האדם' - על אחת כמה וכמה!" 130. מוכרח לו מאיזה טעם שיהיה. לפי תכונותיו ומצב
 נפשו, וכמו שמצינו בחז"ל שאמרו על עצמם 'איסטניס אנא' ('עיונים'). 131. נאמן. ברור, ואפשר
 לסמוך עליו. 132. משפט הפרטים. מה מהם הכרחי לו לפי מצבו כעת. 133. שיקול הדעת. להעריך
 את מצבו הפרטי כראוי (שמחת מרדכי). 134. ולפי שכלו יהולל איש. לפי שיעור החכמה שבו כך
 רגילים לשבח אדם. כלומר, מעלת האדם נמדדת לפי כוח שכלו ולפי מידת השימוש בו לטובה; כך

נזיר דף ב

ארחות המוסר • רפט

ישרים

פרק יג

מסילת

על פלם אלא דבר דבר בעתו.

ביאורים

גם בענין פרטי ה'פרישות' הראויים - על האדם להפעיל את שכלו כדי להתאימן למדריגתו ולמצבו.

משך פרשת נשא - ו, יב - ו, יג חכמה נא

לזה אמר "כי טמא", שנזרו הוא טמא בשם דבר, לא טמא מענין פיעל, שאף באונס מת המת עליו, גם כן ימים הראשונים יפלו, אף שלא פעל מאומה בענין הטומאה, ודו"ק.

ו, יג ביום מלאת ימי נזרו יביא אותו (אל פתח אהל מועד).

וכי אחרים מביאין אותו, והלא הוא מביא את עצמו - ספרי (פי' לב) ¹. הנה זמן הנזירות לא נזכר בתורה בהדיא ², והוא משום שעיקר הנזירות הוא כמו שאמר "נזיר להזיר לה". וביאר שמעון הצדיק (נדרים ט, ב) שהוא כהנזיר מדרום שפחו עליו יצרו וכו' ³. וזה

נרמז בכתוב: "וגלח ראשו ביום טהרתו", ואם נתגלח קודם ² - "ביום השביעי" לגדול שערו "יגלחנו", שיהא שער מה גלח, וזה בכדי שבעת ימים, דסותר שבעה ³, יעויין שם ¹. וזה מאמר כולל בפני עצמו שביום השביעי לשערו יגלחנו ⁴.

ו, יב והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו. שלא תאמר כי הוא קנס על אשר טמא את עצמו, שיספור הימים הראשונים, וכמו שמצאנו לחכמים שקנסוהו בזה, יעויין סוף פרק ב דנדרים (כ, א: מי שנזר ועבר על נזירותו, אין נזקקין לו) עד שינהוג נזירותו כימים (שנהג בהן היתר).

2. ו'סתם נזירות שלושים יום' דרשו חז"ל (נזיר ה, א) מהגימטריא בכתוב "קדש יְהִיֶה", "יְהִיֶה" בגימטריא שלשים. והרמב"ם בפירוש המשנה (א, ג) כתב: "...וזה ענין מקובל (לחז"ל), ואמנם סמך לזה על דרך סימן, עכ"ל. לפי זה, בכלל אין מקור לסתם נזירות בכתוב עצמו. 3. דתניא, אמר שמעון הצדיק, מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא אלא אחד! פעם אחת בא אדם אחד נזיר מן הדרום, וראיתיו שהוא יפה עינים וטוב רואי, וקוצותיו סדורות לו תלתלים. אמרתי לו, בני, מה ראית להשחית את שערך זה הנאה? אמר לי, רועה הייתי לאבא בעירי, הלכתי למלאות מים מן המעיין, ונסתכלתי בבבואה שלי ופחז עלי יצרי וביקש לטורדני מן העולם. אמרתי לו, רשע! למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך, במי שהוא עתיד להיות רמה ותולעה!

סותר כמניינו וזה כמניינו, וברור. 2. בעל כרחו על ידי לסטים. 3. כדרכו של רבינו לגלות מקור בכתוב למה שנאמר על ידי חז"ל ללא ציון כל מקור בתורה שבכתב. בזה גם פתר רבינו את שאלת הכפילות בכתוב "ביום טְהָרְתוּ בְיוֹם הַשְּׁבִיעִי" ⁴. כלומר "ביום הַשְּׁבִיעִי יִגְלַחְנוּ" הוא דין עצמאי ונפרד, ואינו פירוש ל"ביום טְהָרְתוּ".

1. (ו, יג) זה אחד משלושה "אתים" שהיה רבי ישמעאל דורש בתורה (ספרי שם). ומבאר רבי דוד פארדו: בא הרמז דמאחר ועד האידנא היה גופו קדוש, והשתא הוא "יום מְלֵאת", בא הכתוב להזהירו שלא יניח אחרי גיוו קדושת גופו. ולכך רמז שיביא את עצמו פתח אהל מועד להשאיר בו רושם הקדושה... רבינו יפרש "אותו" שלא כמו ר' ישמעאל*.

* ועיין עוד בביאור רבינו לויקרא כב, טז "והשיאו אותם עִן אֶשְׁמָה", על המשותף לשלושת הפסוקים האלה, ועיי"ש עוד למה מרמזים המילים "ביום מלאת ימי נזרו יביא אותו". ועיין בהרחבה אצל רבינו עובדיה ספורנו בביאור מאמר חז"ל 'הוא יביא את עצמו' (ובביאורנו שם).

לגדור עצמו מהתאוות והגאווה והמותרות. ועל זה אין זמן, רק כל אחד ישער בנפשו אם זמן זה הספיק לגדור כחות יצרו, אז די בשלשים או במאה, הכל לפי מה שהוא אדם. והבחינה לדעת אימת נגמר שלמותו ומעלתו, שכחות יצרו לא יוליכוהו שולל, והחמדה לא יתעה להשכל, כשהוא מסתכל על עניני עצמו כמביט על מפעלות אחרים⁴, ולבכו אינו חשוד באהבת עצמו, אז בטוח כי יקח מהנאות העולם במזג הראוי ולא יבא למותרות. ואדרבא, יהנה מהעולם ויהיה דעתו מעורבת בין הבריות, כי זה אינו מכוונת הבורא שלא יהנו מהעולם. רק זה בגדר רפואה, וכמו שאמרו (תענית יא, א) נזיר חוטא⁵.

ולכן דבר בלשון שהוא מביא עצמו כמביא איש אחר, ובהשקפה שהוא רואה מעלת זולתו ושוקל במאזני צדק, כן ישקיף על עניני עצמו – ודו"ק היטב!

ועל פי הפשט, יתכן לומר שיביא את "נזרו" – והוא נזר שלו, הוא השער שעליו "נזר אלהיו". וזה אמר שיביאנה "פתח אהל מועד". אבל אם גלחוהו לסטים, סותר שלושים יום⁶, כדי שיגדל "פרע שער ראשו". ואין פרע פחות משלושים יום⁷. ולכן אחר שלשים יום מגלח ומביא קרבן⁸, ואין נזירות פחות משלושים יום², דאין "נזר אלהיו" פחות מל'⁹, ודו"ק.

העבודה, שאגלחך לשמים! מיד עמדתי ונשקתיו על ראשו. אמרתי לו, בני, כמוך ירבו נוזרי נזירות בישראל. עליך הכתוב אומר: "כִּי יִפְּלֵא לְנֹדֵר לְנֹדֵר נְזִיר לְהִזִּיר לָהּ"⁴. כלומר, התנאי שלפיו יוכל לדעת אם השיג את מטרת הנזירות, הוא אם השתחרר מן הנגיעה האישית, ורואה את עצמו באותה צורה שרואה את הזולת. דבר זה אף מתבטא בלשון הרועה מהדרום אשר דיבר אל עצמו כאילו מדבר אל הזולת! ⁵. אמר שמואל, כל היושב בתענית נקרא חוטא. סבר כי האי תנא דתניא, ר' אלעזר הקפר ברבי אומר, מה תלמוד לומר "וְכִפֵּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ", וכי באיזה נפש חטא זה? אלא שציער עצמו מן היין. והלא דברים קל וחומר... המצער עצמו בכל דבר ודבר על אחת כמה וכמה... ⁶. נזיר לט, א (במשנה): סתם נזירות ל' יום. גילח או שגילחוהו לסטים (משמע בין באונס בין ברצון

בתוך ימי נזירותו, בין בנזירות מרובה בין בנזירות מועטת – רש"י) סותר ל' יום (לפי שאין גידול שער בפחות מל' יום – רש"י). ⁷. נזיר ו, ב: "עַד מְלֵאת הַיָּמִים" – שומעני מיעוט ימים שנים, ת"ל: "קִדְשׁ יְהִי גִדְל פְּרָע", אין גידול שער פחות משלשים, דברי רבי יאשיה. רבי יונתן אומר, אינו צריך, הרי הוא אומר: "עַד מְלֵאת הַיָּמִים", אי אלו הן ימים שצריכין למלאות? הרי אומר שלשים (דחדשה של לבנה אינה אלא כ"ט וחצי, ופעמים שהוא צריך להשלים למנין שלשים, לאפוקי שאר ימים של עשרים ושל ארבעים שאינן צריכים למלאות – רש"י). ⁸. כדי להגיע לידי הבאת קרבן צריכים לפחות שלשים יום, שבפחות מזה אין בו כדי גילוח. ⁹. כך שמזה שאין שער לגילוח פחות משלשים יום, למדנו שסתם נזירות שלוש יום. "יָבִיא אֹתוֹ" – את נזרו מלמד איפוא, את דין סתם נזירות שלוש יום.

מסורת המדרש

סג נזיר דף ל"ד. סד נזיר דף מ"א. סה עס דף מ"מ.

חידושי הרש"ש

יא ע"ה (המתים) מנין שלוקה דכתיב כל ימי נזרו כו'. נראה דצ"ל על היין מנין כו' ועי' נזיר דף י"ד וט"ו. היוצא מן הגפן דכתיב כו' נזרו מכל אשר יעשה מגפן וכו' כצ"ל. ובדפוסים שלפנינו נכתרוסו התיבות.

חידושי הרד"ק

יא נזיר שכלו ימיו כו'. כל הענין שם י"ד ב מ"ו א. מינין אסורים כו' חומר במזמאה כו'. שם מ"ד א. שומע אני נפשות בהמה כו'. ספרי שם מ"ז א.

ענף יוסף

יא [ל] תלמוד לומר לאביו ולאמו כמה ענין מדבר בנפשות אדם. תיבא אי"כ איך ליה לקמן במסך מלאכו לגופיה שאינו מותר לסמא לקרובים. ולאמו לגויה שזה למלך מינה אמו האמורה בהן גדול. אבל כנגמא גרם תלמוד לומר על נפש מת לא יבא בנפש אדם הכתוב מדבר. ופרש"י שלא מצינו שנקרא נפש מת אלא אדם לבד. ועש' עוד בתוס' וא"כ מיותר ליה לאביו ולאמו.

ידי משה

דכתיב כל ימי הזיוור וכו' על נפש מת לא יבוא. וזה הפסוק כתיב לאחר מלאת ומקיש וכו'.

ליקוטים

לנפש לא יטמא. כלומר אפי' לעמור לקרובו וכו' לנכרים לאביו ולאמו לומר מה אביו ואמו שהם בני קיימא אף כל אלו בני קיימא יצאו נפלי' שאינו מטמא להם. ומאי שנא דכאן בני כהן הדיוט מקרים אביו לאמו משום דבני הדיוט כתיב יטמא הילכך לא מטמא לאמו שהיא דאי אלא אפילו לאביו שאינו דאי יטמא. ובני כהן גדול דכתיב לא יטמא קאמר לא מטמא לאביו שאינו דאי אלא אפילו לאמו שהיא דאי לא יטמא. לאחיו ולאחותו איחבר בת"כ יכול לאחיו ולאחותו מן האם תיל לבנו ולבתו מה בנו ובתו שהם יורשין אף אחיו ואחותו היוורשין אותו לאחשין מן האם שאינו יורשין (דעת זקנים).

כן ככהן הדיוט. כל ימי נדר נזרו. תער לא יבוא על ראשו כל לרבות אפילו אחר מלאת. כל ימי הזיוור לה. על נפשות מת לא יבוא. פותרים. הימים שמנה מקדם ומחזיל למנות מחדש אחר הקרבן והתגלחת. שלא הותר כצ"ל. אפילו יין מצוה כדלעיל סי' ה' ר"י הגלילי. מראשו האמור במצורע. שתיבת ראשו האמור במצורע שהוא מיותר לדרוש שנזיר מצורע מותר לגלח. שהפומאה סותרת את הכל. שאם היה נזיר שבע שנים ונטמא ביום אחרון סותר כל הו' שנה ואם גלח שלא כדיון אינו סותר ממה שמנה רק שלשים יום עי' לקמן סוף סי' ט"ז. נפשות בהמה. עי' ביצה דף כ"א אצל יו"ט וכאן אפילו ר"ע מודה. לפי שהוא כולל כבהן הדיוט. כריש אמור שכתוב אצל כהנים לנפש לא יטמא בעמיו משמע כל נפש ואח"כ אמר כ"א לשארן שהתירו לקרובים ועי' נזיר דף מ"ח.

[כט] נזיר שכלו ימיו. ימי ל' בניזירות סתם. ובניזירות מרובה כל ימי שהזיוור. ולאחר מלאת קודם הבאת קרבנותיו אסור לשתות כו'. סופג את ארבעים. על השתיה מנין שלוקה דכתיב כל ימי נזרו וגו' כצ"ל. ור"ל דכתיב כתיב כל ימי נזרו מכל אשר יעשה מגפן היין וגו'. ובגלוח כתיב כל ימי נזרו תער לא יעבור על ראשו. ובמזמאה כתיב כל ימי הזיוור לה' על נפש מת לא יבא. ופרש"י בניזיר דף י"ד דכתיב כל דלא צריך וכתביה ואמר כל ימי וגו' לרבות ימים שלאחר כו'. ועיין שם דף מ"ו. שהמזמאה והתגלחת סותרים. מזמאה כהדריא כתיב והימים הראשונים יפלו ובתגלחת סותרת שלשים יום כדאמרי' לקמן. והיוצא מן הגפן אינו סותר כדילוף כגמרא כי סמא נזרו מזמאה סותרת ואין היין סותר. שלא הותר כצ"ל היוצא מן הגפן. כדאמרי' לעיל סימן כ"ג שאסור יין מצוה כיון הרשות. דנפקא מראשו האמור במצורע דמיותר. דהלא כבר כתיב ברישא דקרא יגלח את כל שערו. את ראשו למה לי. אלא לפי שנאמר בני נזיר תער לא יעבור על ראשו תוך ימי ניזירותו יכול אף מצורע כן אסור לגלח. וכל שערו דקרא בשאר גופו. תיל את ראשו דמיותר למימר דאף נזיר מצורע חייב לגלח. ועי' נזיר דף מ"א ע"א. שהמזמאה סותרת את הכל. אפילו בניזירות מרובה (רש"י). וחייבין עליה קרבן. אשם ותורים או בני יונה. ותגלחת אינה סותרת אלא ל' יום. ואפי' בניזירות מרובה משום דבעינן גדל שער כדי שיער בשעת תגלחת מצוה. [ל] שומע אני נפשות בהמה במשמע. דגם לנבלת בהמה לא יטמא דבהמה ניכ' קרויה נפש כענין שנא' ומכה נפש בהמה. אינו צריך. למעט בהמה מלאכו. המטמאות בביאה. פירוש משמטאות באהל. ואילו נבלה לא מטמאה באהל. במותם אין מטמא. משום דבמותם יתירא דהא כתיב ברישא דקרא על כל נפשות מת. אלא לומר לך במותם הוא דאינו מטמא אבל מטמא הוא לנעם ולזיבתם.

עֲטָרָה לְרֵאשׁוֹ, הֲדָא הוּא דְכַתִּיב

כִּי נָזַר אֱלֹהֵיו עַל רֵאשׁוֹ. כָּל יְמֵי

הַזִּירוֹ וְגו'. נִזִּיר שְׁפָלוֹ יִמְיוֹ אֶסוּר

לְשִׁתוֹת וּלְגִלְחָה וּלְטָמְא לְמֵתִים,

וְאִם גִּלַּח וְשִׁתָּה יִין וְנִטְמָא לְמֵתִים

סוֹפְג אֶת הָאֲרֻבָּעִים. עַל הַמֵּתִים

מִנֵּיין שְׁלוֹקָה, דְּכַתִּיב כָּל יְמֵי נִזְרוֹ

וְגו', לְעֵשׂוֹת יָמִים שֶׁל אַחַר

מְלֵאת פְּיָמִים שֶׁלפְּנֵי מְלֵאת. לְגִלְחָה

מִנֵּיין, דְּכַתִּיב כָּל יְמֵי נִזְרוֹ וְגו',

לְרִבּוֹת יָמִים שֶׁל אַחַר מְלֵאת

פְּיָמִים שֶׁלפְּנֵי מְלֵאת. עַל הַטְּמֵאָה

מִנֵּיין, דְּכַתִּיב כָּל יְמֵי הַזִּירוֹ לְה'

וְגו', לְעֵשׂוֹת יָמִים שֶׁל אַחַר מְלֵאת שֶׁלפְּנֵי מְלֵאת.

וְהַטְּמֵאָה, וְהַתְּגַלְחָת, וְהַיּוֹצֵא מִן

הַגִּפֶּן. הַטְּמֵאָה מִנֵּיין, דְּכַתִּיב (במדבר ו' ו) כָּל יְמֵי הַזִּירוֹ לְה' עַל

כָּפֶשׂ מֵת וְגו'. תְּגַלְחָת מִנֵּיין, דְּכַתִּיב (שם ה') כָּל יְמֵי נִזְרוֹ וְגו'.

תְּעַר לֹא יַעֲבֹר עַל רֵאשׁוֹ. הַיּוֹצֵא מִן הַגִּפֶּן, דְּכַתִּיב (שם ד')

[כָּל יְמֵי נִזְרוֹ] מִכָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִגִּפֶּן וְגו' (כָּל יְמֵי נִזְרוֹ).

חֵמֶר בְּטְמֵאָה וּבַתְּגַלְחָת מִבְּיוֹצֵא מִן הַגִּפֶּן, שֶׁהַטְּמֵאָה

וְהַתְּגַלְחָת סוֹתְרִים וְהַיּוֹצֵא מִן הַגִּפֶּן אֵינוֹ סוֹתֵר. וְחֵמֶר בְּיוֹצֵא

מִן הַגִּפֶּן מִבְּטְמֵאָה וְהַתְּגַלְחָת, שֶׁלֹּא הֵתֵר כָּלֵל הַיּוֹצֵא מִן הַגִּפֶּן

וְהֵתֵר בַּתְּגַלְחָת מִצְנֶה, כִּגְזוֹן מִצְרַע דְּנִפְקָא מִיִּמְרָאשׁוֹ הָאִמּוֹר

בְּמִצְרַע דְּמִיתֵר לְהַבִּיא נִזִּיר מִצְרַע שְׁמַגְלַח, וְהֵתֵר בְּמֵת

מִצְנֶה לְטְמֵא. חֵמֶר בְּטְמֵאָה מַתְּגַלְחָת, שֶׁהַטְּמֵאָה סוֹתְרָת אֶת

הַכָּל וְחַיִּבִּין עָלֶיהָ קֶרְבָּן, וְתַגְלַחַת אֵינָה סוֹתְרָת אֶלֶא שְׁלִשִׁים

יוֹם וְאֵין חַיִּבִּין עָלֶיהָ קֶרְבָּן. עַל נֶפֶשׂ מֵת לֹא יָבֵא. ס' שוֹמֵעַ

אֲנִי נִפְשׁוֹת בְּהֵמָה בְּמִשְׁמַע כְּעֵנִין שְׁנֵאֲמַר (ויקרא כד יח) מִכָּה

נֶפֶשׂ בְּהֵמָה, תִּלְמוּד לֹמֵר לְאָבִיו וְלֵאמֹ, בְּמָה עֵנִין מְדַבֵּר

לֹא יָבֵא, בְּנִפְשׁוֹת הַמְטְמָאוֹת בְּבִיָּאָה הַפְּתוּב מְדַבֵּר וְאֵלֵי הֵן

נִפְשׁוֹת אָדָם. (ו' ז) לְאָבִיו. לְמָה נֵאֱמָר. לְפִי שֶׁהוּא כּוֹלֵל בְּכֹהֵן

הַדְּיוֹט (ויקרא כא א) לְנֶפֶשׂ לֹא יִטְמָא בְּעַמְּיוֹ, וְחִזּוֹר וְהַתִּירוֹ

לְקֶרְוִבִים (שם ב) כִּי אִם לְשִׂאָרוֹ וְגו', יְכוּל אֵף נִזִּיר כֵּן יִהְיֶה

מִתֵּר לְטְמֵא לְקֶרְוִבִים, תִּלְמוּד לֹמֵר לְאָבִיו לֹמֵר שְׁאֵינוֹ

מִטְמָא לְקֶרְוִבִים. וְלֵאמֹ. לְמָה נֵאֱמָר. לְפִי שֶׁהוּא אֹמֵר בְּנִזִּיר

(במדבר ו' ז) לֹא יִטְמָא לְהֵם בְּמֵתָם, רַבִּי אֹמֵר בְּמֵתָם אֵין

מתנות כהונה

אסור לשתות יין ולגלח. עד הנאת קרבן כלעיל. סותרים. שאם גלח או נטמא למת כריך להחמיל המזירות מראש הימים הראשונים יפלו. והתגלחת אינה סותרת אלא שלשים. ועיין כל זה נפקא ג' מינין. בביאה. כניסת אהל שהמת שם ואלו דוקא כל זה נפקא ג' מינין. בביאה. כניסת אהל שהמת שם ואלו דוקא

נפשות אלס שנאמר אלס כי ימות וגו' ועיין לעיל פרשה ו'. הכי גרסינן לפי שהוא אומר בניזיר לא יטמא להם במותם. ועיין כל זה נפקא ג' מינין. בביאה. כניסת אהל שהמת שם ואלו דוקא כל זה נפקא ג' מינין. בביאה. כניסת אהל שהמת שם ואלו דוקא

וכבר כתבנו דאפשר אינו עובר על כל יחל כיון שהוא לא נדר ואפשר לומר ג"כ שאינו עובר על ב"ת אם טמא עצמו דבסוגיא דכל תאחר הוא אבעיא בש"ס אם יורש עובר על ב"ת כי יודר נדר א"ר והא לא נדר א"ד כו' ואיפשט מעמך פרט ליורש ויוכל להיות דמהאי טעמא מיעט רחמנא דהוא לא נדר אם כן בנזירות אביו אפשר דאינו עובר על ב"ת.

והנה לעיל כתבתי דדעת התו"ט בדעת הר"מ דסובר דנתבטל הנזירות בגדלותו ובאמת אין הדבר מוכרח בדעת הר"מ ואפשר סבירא ל' כשיטת רש"י דאין נתבטל הנזירות בגדלותו. ובוה מיושב קושי' בעל שער המלך בהלכות מ"א שם על הא דבמכו' אמרינן יש חורש כו' ונזיר וכהן בבית הקברות וקא חשיב שמנה לאוים חד לאו בנזירות הא איכא עוד שני לאוים בנזיר ב"י וב"ת אם כן הו"ל עשרה לאוים. ולפמ"ש נוכל ליישב דהבעל ש"א ושער המלך הקשו האיך מחייב על כהן ונזיר האיך חל איסור נזיר על כהן הא אין איסור חל על איסור ותי' דנדר במופלא סמוך לאיש למ"ד שהוא מדאורייתא ובאים כאחד וע"ש בס"י מ"א והקשה האיך מתיישב המשנ' למ"ד מופלא לאו דאורייתא ולא נוכל לאוקמיה שהדירו אביו דנתבטל הנזירות כשהגדיל. ולפמ"ש אפשר דדעת הר"מ דאינו מתבטל אם כן איירי כה"ג אם כן אין כאן רק לאו אחד דנזירות כי כל יחל אינו עובר כמ"ש וכן ב"ת אינו עובר כיון שהוא לא נדר ע"כ אינו רק שמונה לאוים. ואל יקשה לך לדעת הר"מ דסובר מופל' הוא מן התורה אם כן כיון דרוצה שם לחשוב לאוי' הרבה לחשוב במופלא וחייב יותר אפשר לומר כיון דנדר בקטנות הו"ל ג"כ כמו שלא נדר הוא ואינו עובר ג"כ על ב"ת וכ"ו כתבתי בדרך אפשר ובאתי רק לעורר.

ועי' לעיל בפ' אמור כתבתי ותלמד לכאן היכי דהיה כהן נזיר וטמא לקרוביו דמחמת הכהונה אינו מוזהר על קרוב לכאורה אין לוקין רק משום לאו דנזיר. אך באמת להסוברים דטומאת כהן בקרובים הוא רק דחוי' אם כן כאן על כל פנים אסור לטמאות מחמת נזירות אם

כן לא נדחה הכהונה ג"כ כיון דאסור מאיזה טעם שיהיה אם כן לוקין משום לאו דכהונה ג"כ עי' לעיל בפ' אמור שכתבתי רבותא יותר. ולענין ספק טומאה ברה"י ורה"ר לענין תגלחת יתבאר בעזה"י במצוה דלקמן. ולענין אם עובר על הלאוין נתבאר לעיל בפ' אמור עי' שם הרבה ענינים ותלמד לכאן:

מצוה שעו, מצות גילוח הנזיר והבאת קרבנותיו שיגלח הנזיר שערו ויביא קרבנותיו כשישלים נזירותו וכן כשיטמא שנא' וביום מלאת ימי נזרו כו'. ושני התגלחות והקרבנות הן בנטמא והן במלאת ימי נזרו דהיינו תגלחת טהרה נחשבים למצוה אחת כמבואר בר"מ ובהרהמ"ח ודינים אלו מבוארים בר"מ בפ"ו

עד סוף הלכות נזירות ובעזה"י אכתוב בקיצור קצת הדינים כדרכי. נזיר בין נזיר ל' יום או זמן ארוך שנטמא באותם טומאות מן המת שהנזיר מגלח ונחשבים שם בר"מ ובהרהמ"ח במצוה הקודמת בין במזיד בין בשוגג בין באונס בכל ענין שנטמא סופר שבעה ימים ומזה בג' וז' ככל טהרת מצורע וטובל וביום השמיני מביא קרבנות כמו שיתבאר ומגלח ביום השביעי ותיכף לאחר הבאת קרבן כמו שיתבאר איזה קרבן מתחיל למנות הנזירות שקיבל עליו מחדש והימים הראשונים שמנה קודם הטומאה אינם עולים לו כלל ומונה נזירות חדשה ואח"ז מגלח ומביא קרבנות טהרה ככל הנזירים ודוקא שנטמא ביום ג' לנזירותו או מג' ואילך אבל אם נטמא ביום א' או ביום ב' לנזירותו אינו סותר רק מזה ושונה וטובל ומביא קרבנות בח' ואח"ז משלים עליהם כגון אם נדר ל' יום ונטמא תיכף ביום הראשון משלים אח"כ כ"ט יום ואם ביום ב' משלים אח"כ כ"ח יום דיום שנטמא עולה ג"כ למנין הנזירות ע"ש בסוגיא אך אם נטמא ביום הג' סותר לגמרי והימים הראשונים אינם עולים והוא גזירת הכתוב דדוקא ביום הג' סותר דכתיב והימים הראשונים יפלו עי' בסוגיא ועיין בכ"מ ובלחם משנה שהאריכו בזה. ודעת הר"מ דאף דקודם ג' אינו סותר מכל מקום צריך להביא קרבן טומאה ומשלים עליהם אבל דעת התוס' דקודם ג' אינו מביא קרבן כלל ומשלים.

וכן מענין המצוה מה שאמרו (נזיר מד ע"א), שהמטמא הנזיר אם היה הנזיר מזיד לוקה, וזה שטימאו עובר משום (ויקרא יט לד) ולפני עור וגו', ואם הנזיר שוגג וזה שטימאו מזיד אין אחד מהן לוקה, ולמה אינו לוקה המטמא הנזיר, לפי שנאמר בנזיר (במדבר ו ט) וטימא ראש נזרו, כלומר שאין חיוב מלקות אלא בו כשהוא מטמא מדעתו. ויתר פרייה במסכת נזיר [שם].

ונוהג איסור זה בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות, ועובר על זה וטימא עצמו במזיד בצדדין שביארנו לוקה. וכתב הרמב"ם זכרונו לברכה (נזירות ה, כ-כא) שהנזיר שטימא עצמו במזיד יתחייב ארבע מלקות, משום לא יטמא, ומשום לא יחל דברו, ומשום לא תאחר לשלמו ומשום לא יבא, אם היתה ביאה וטומאה באין כאחת.

שעו. מצות גילוח הנזיר והבאת קרבנותיו.

שיגלח הנזיר שערו ויביא קרבנות כשישלים נזירותו, וכן כשיטמא שנאמר וביום מלאת ימי נזרו וגו' וכן וכי ימות מת עליו וגו'. ואמרו בספרא (מצורע ב, ו) שלושה מגלחין ותגלחתן מצוה, הנזיר והמצורע והלויים, אולם שלושה אלה אינם שוים לכל דבריהם שגילוח הלויים היה לשעה כמדבר ואינה נוהגת לדורות וגילוח מצורע ונזיר מצוה ונוהגת לדורות. וכתב הרמב"ם זכרונו לברכה (סו"מ עשה צג) ששני גילוחים אלו של נזיר, שהן גילוח טומאה וגילוח טהרה אין ראוי למנותן כי אם מצוה אחת, לפי שענין גילוח טומאה אינו מצוה בפני עצמה, כלל, אלא דין מדיני הנזירות הוא שביאר הכתוב שאם נטמא הנזיר בימי הנזירות שיגלח ויביא קרבן ואז ישוב ויגדל פרע בקדושה ככתחילה מנין כל ימי הנזירות שאסר על נפשו, כמו שיש למצורע גם כן שתי תגלחות והן מצוה אחת, ואחר שאין זה עיקר המצוה אלא דין מדיני אין ראוי למנותו מצוה בפני עצמה, וכמו שביאר הרב זכרונו לברכה בספר המצות שלו בעיקר השביעי. ובסדר מצורע (מצוה קעד) כתבתי גם

בכלל וכן להיפוך אם אינו מגלח אינו מביא קרבנות ואינו מביא קרבנות אינו מגלח ע"כ אין קפידא דפעם אני כותב כן ופעם כן כי הוא אחד. ודעת התוס' מובא ג"כ בלחם משנה כאן בפ"י. נטמא ביום מלאת כגון נזיר ק' ימי' ונטמא ביום מאה סותר את הכל ומגלח ועיין בכ"מ שהקשה על הר"מ דלר"א

זאת

נשא

ליעקב

ג

שצריך לילך תמיד מדרגא לדרגא. ואם לא יעלה למעלה - ירד מטה מטה ח"ו, וכי בלתי איפשר שיעמוד בדרגא חדא. וזהו אורח חיים למעלה וגו' - למען וגו', כדי שלא יטה לרדת למטה שאולה, ומחמת האורח חיים יסור משאול".

וזהו דביאר הרמב"ן באמרו: "זולל וסובא לא ידע דרך ה'", כלומר דהן אמנם דרך ארוכה היא עדי הגיע האדם לקיומם של מצוות אלו, אבל צריך האדם ללכת בדרך אשר תביאהו לכך, דאם לא ילך בדרך העליה "ארח חיים למעלה למשכיל", הרי שבהכרח יגיע ל"שאול מטה". וזה הזולל וסובא אשר משחר נעוריו 'לא ידע דרך ה'', דאינו הולך כלל בדרך המובילה למעלות שהן תכלית בריאת האדם, וכלשונו של רבינו יונה שם: "ובעבור המעלות האלה נברא

האדם, שנאמר (ישעיה מ"ג ז): "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו" ומה תקות הנברא אם לא ישים עמל נפשו ועיקר עסקו בדברים שנברא בעבורם", הרי מכיון שכך בזה עצמו הוא שרש כל ירידתו העתידית ל'שאול מטה'. והן הן דברי רש"י: "סורר - שסר מן הדרך", היינו מן הדרך המובילה למעלות הקדושה העבודה והדביקות.

ועד"ז הוא ג"כ בסוטה, דהן אמנם עיקר התביעה היא על מה שעשתה מעשה בהמה, אבל שרש הדבר שהגיע לידי כך - ומשום כך נתבעת היא על זה - הוא מה שלא הלכה בדרך האמהות, דמחמת שלא העמידה עצמה במהלך של 'ארח חיים למעלה למשכיל' זה גרם לה שתגיע ל'שאול מטה' ותעשה מה שעשתה.

דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם איש או אשה כי יפלא לנדר נדר נזיר להזיר לה'. מיינ ושכר יזיר חמץ יין וחמץ שכר לא ישתה וכל משרת ענבים לא ישתה וענבים לחים ויבשים לא יאכל. כל ימי נזרו מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל. כל ימי נדר נזרו תער לא יעבר על ראשו עד מלאות הימם אשר יזיר לה' קדש יהיה גדל פרע שער ראשו. כל ימי הזירו לה' על נפש מת לא יבא. לאכזו ולאמו לאחיו ולאחתו לא יטמא להם במתם כי נזר אלהיו על ראשו. כל ימי נזרו קדש הוא לה' (ו, ב-ה).

והנה ברש"י (פסוק ב'): "נדר נזיר - אין נזירה בכל מקום אלא פרישה אף

כאן שפירש מן היין". ובפסוק ה': "קדוש יהיה - השער שלו לגדל הפרע

ת בגדלות. ועד"ז
ה, דרש"י פירש:
"ועי' ברמב"ן
ליו שני עונשין,
ליו ואמו וממה
וסובא עובר על
("קדושים תהיו
ותו תעבודו וכו'
תי (שם ו' י"א)
ל דרכינו, זולל
ומש"כ "עובר
תהיו", הוא
שים דקדושים
ותר לך" שלא
א להיות נבל
ד כי נער בר
כן סורר ומורה
כסנהדרין (ס"ט
תהיו - קדש
תעבודו וכו'
החמורה
ל שהן מן
רו במצות
י תשובה שער
צמול רבות
ל"ט"ו כ"ד):
וכיל למען
הגר"א:
יא הולך.

ליעקב

נשא

זאת

משום דטומאה אינה תלויה בנזירות
 דאשכחן נזירות בלא טומאה שהרי נזיר
 שמשון אסור ביין ומטמא למתים
 כדאיתא פרק קמא דמס' נזיר (ד' א) וכיון
 דלא תליא טומאה בנזירות אפשר נמי
 דאיתא לאיסור טומאה בלא איסור שאר
 דיני נזירות, והגדר כנ"ל דאיסור טומאה
 אינו נובע מעצם קבלת הנזירות אלא
 מקדושת הנזיר, ולכן אפשר לנזירות בלא
 איסור הטומאה ואפשר לאיסור הטומאה
 בלא שאר איסורי הנזירות.

ומעתה עולים יפה דברי רש"י, דגבי
 איסור היין כתב: "נדר נזיר -

אין נזירה בכל מקום אלא פרישה אף
 כאן שפירש מן היין", כלומר דעצם
 פרישות הנזירות ועיקר מהותה היא
 הפרישות וההבדלה מעצמו של יין
 וכדברי התשב"ץ דעצם היין הוא הנאסר.
 וגבי איסור התגלחת כתב: "קדוש יהיה
 - השער שלו לגדל הפרע של שער
 ראשו", כלומר דהשער קדוש הוא
 ונאסר בתגלחת, והיינו דאוסר שערו
 לתגלחת. וגבי איסור טומאה כתב (פסוק
 ח"י) "כל ימי נזרו קדוש הוא - זו קדושת
 הגוף מלהטמא למתים", כלומר דאיסור
 הטומאה נובע מחמת קדושת הגוף של
 הנזיר ומעין כהן.

והנה כתב החינוך (מצוה שע"ו): "וכתב
 הרמב"ם ז"ל שהנזיר שטמא
 עצמו במזיד יתחייב ארבע מלקיות,
 משום לא יטמא, ומשום לא יחל דברו

של שער ראשו (ספרי)". ובפסוק ח': "כל
 ימי נזרו קדוש הוא - זו קדושת הגוף
 מלהטמא למתים".

והביאור, דהנה נחלקו במהות הנזירות
 - דאיכא דסברי דנזירות
 איסור חפצא כמו נדר דהוי כאוסר פיו
 לייך ושערו לתגלחת וגופו לטומאה,
 ואיכא דסברי דאמנם נזירות הוי איסור
 חפצא, אבל לא דגופו הוא החפצא אלא
 עצם היין וכן המתים ועד"ז השיער. ועיי'
 שיטת המהרי"ט (ח"א חיו"ד סימן נ"ג) בזה
 דס"ל דנזירות לאו איסור גברא כשבועה
 ולאו איסור חפצא כנדרים, אלא איסור
 תורה דרמי רחמנא על הנזיר בהנך
 שלשה דברים האסורים בנזיר והוא ענין
 תואר נזיר שהוא קדוש ואסרה תורה על
 תואר נזיר הנך ג' מינין וכמו שאסרה
 תורה כמה איסורין על קדושת כהן ע"ש.
 ועוד בזה דרכו של התשב"ץ בתשובה,
 דגבי איסור היין הוא בגדר איסור חפצא
 של החפצא דדבר הנאסר היינו עצם היין,
 ואיסור תגלחת הוא בגדר איסור חפצא
 דגופו של נזיר, דאוסר שערו לתגלחת.

והנה כלפי איסור הטומאה למתים
 נודע הגדר (עיי' בספרי הגר"י ענגל ז"ל)
 דהוא מגדר קדושת נזיר שאסרה תורה
 על הקדוש בקדושת נזירות ליטמא, וכמו
 שאסרה תורה איסור טומאה מחמת
 קדושת כהן. ועיי' ר"ן נדרים (פ"ג ב' ד"ה
 אמרי טומאת): "האי דפריק ליה הכי ולא
 פריק אין נזירות לחצאין כדפריק לעיל

(במדבר ל' ג', מצוה ת"ז), ומשום לא תאחר לשלמו (דברים כ"ג כ"ב, מצוה תקע"ד), ומשום לא יבוא (שע"ה), אם היתה ביאה וטומאה באין כאחד". וכבר תמהו על החינוך הא מפורש בגמ' דחייב משום לא יחל בשתיית יין ואכילת ענבים (עיין נדרים ד' ב', נזיר ל"ח ב') ואמאי כ' זה בשם הרמב"ם. וישבו על פי הנ"ל די"ל דיינן ותגלחת הוי עצם הקבלה דאוסר היין עליו ואוסר שערו לתגלחת, אבל טומאה הוי איסור תורה כעין כהן, ויש מקום לומר דליכא על זה בל יחל, וע"כ הביא דבר זה בשם הרמב"ם.

והנה חזינן דכלפי איסור היין כתבה תורה "כל ימי נזרו", וגבי איסור תגלחת כתבה תורה "כל ימי נדר נזרו", וגבי איסור הטומאה כתבה תורה "כל ימי הזירו לה", וצ"ב מה ששינתה תורה בכל איסור בלישנא אחרינא.

וי"ל דהנה שלשה מיני נזירים הם - נזיר לזמן קצוב, נזיר עולם, ונזיר שמשון. וחלוקים הם בדיניהם: נזיר לזמן קצוב - אסור בכל האיסורים בלא שינוי. נזיר עולם - באיסורי יין וטומאה הוא אסור לגמרי כנזיר לזמן קצוב, אבל באיסור התגלחת דינו חלוק, וכדתנן (נזיר ד' א'): "מה בין נזיר עולם לנזיר שמשון נזיר עולם הכביד שערו מיקל בתער ומביא שלש בהמות ואם נטמא מביא קרבן טומאה נזיר שמשון הכביד שערו

אינו מיקל ואם נטמא אינו מביא קרבן טומאה". ונזיר שמשון - באיסורי יין ותגלחת הוא אסור לגמרי דאינו מיקל בתער כנ"ל, אבל אין בו איסור טומאה [ולא רק דאינו מביא קרבן טומאה, אלא שאין בו כלל איסור טומאה, וכמבואר בנזיר שם: "ומנלן דאיטמי למתים אילימא מדכתיב בלחי החמור הכיתי אלף איש דילמא גרויי גרי בהו ולא נגע בהו אלא מהכא ויך מהם שלשים איש ויקח את חליצותם דילמא אשלחינן ברישא והדר קטלינן ויך ויקח כתיב ודילמא גוססין שוינן אלא גמרא גמירי לה". וכ"ה במכות (כ"ב א'): "נזיר שמשון בר איטמויי למתים הוא", וברש"י (ד"ה נזיר שמשון): "כלום אסור הוא להיטמא למתים אדם שמקבל נזירתו ע"י מלאך הא אמרינן במס' נזיר (ד' א') שמשון הותר ליטמא למתים וכו'"].

ומעתה א"ש היטב לשונות הפסוקים, דגבי איסור היין הנוהג בשוה בכל מיני הנזירות, והיינו שאינו תלוי במהות נדר הנזירות אלא בחלות השם נזיר בלבד כתבה תורה "כל ימי נזרו". אכן גבי איסור התגלחת שיש בו חילוקים, והוא תלוי במהות נדר הנזירות - דנזיר עולם הכביד שערו מיקל בתער בשונה מנזיר לזמן קצוב ונזיר שמשון - כתבה תורה "כל ימי נדר נזרו".

וגבי איסור הטומאה כתבה תורה "כל ימי הזירו לה", וי"ל דבאה הך לישנא לאפוקי נזירות שמשון, דהנה

הכנה למתן תורה היתה פרישה וכדכתיב (שמות י"ט ט"ו), ונראה מזה לימוד לכל דור ודור, דעיקר ההכנה להיות מוכשר לתורה הוא על ידי קדש עצמך כמותר לך (יבמות כ' ע"א), ולכן איתא במדרש והובא בתוספות כתובות (ק"ד ע"א ד"ה לא וכו'), עד שאדם מתפלל שיכנסו דברי תורה לתוך גופו, יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו - ע"כ. וכאן אחר מתן תורה כתוב (דברים ה' כ"ז): שובו לכם לאהליכם, ובפזמון המבדיל למוצאי יוה"כ: שובו לכם לאהליכם - ובראשיכם אלהיכם, נראה דמחבר הפייט דרש נוטריקון 'לאהליכם' 'לאהליכם', וכעין זה דרשו ז"ל (בילקוט שמעוני שמואל א' רמז ק"ו): איש לאהליו ישראל 'לאהליו', והיינו דאף שישובו לאהליהם מ"מ יהיו דבקים בא-להיהם.

ונראה דהנה בפרשת נזיר אחר שעברו ימי נזרו, כתוב (במדבר ו' כ'): ואחר ישתה הנזיר יין, וקשה, הרי עתה כבר אינו נזיר, והגיד אדמו"ר הזקן זצוקלה"ה מסוכטשוב דענין נזיר אינו עיקר התכלית שלא ישתה שלושים יום יין, אלא עיקר התכלית היא שאפילו כשישתה אח"כ יין, מ"מ יהיה נזיר ולא יהיה משוקע בזה, רק יעמוד מרחוק. וזה הפי' כאן: ואחר ישתה הנזיר יין, שזה עיקר תכלית נזירותו, שאפילו כשישתה אח"כ יין, יהיה נזיר - עכדה"ק ודפח"ח.

ונראה דזה החילוק בין פרישה דלפני מתן תורה ובין הפרישה דלאחר מתן תורה, דלפני מתן תורה היתה הפרישה כעין הימים של נזירות, ואחר מתן תורה הוא כעין מש"כ: ואחר ישתה הנזיר יין, וזה מה שנאמר שובו לכם לאהליכם, ומ"מ יהיו דבקים באהליכם, ולא יהיו שקועים בתאוותם, רק יעמדו מרחוק. (תרפ"ז)

בש"ס (יבמות מ"ו ע"א) איתא: גר שמל ולא טבל... הרי זה גר, שכן מצינו באבותינו וכו', טבל ולא מל הרי זה גר, שכן מצינו באמהות וכו', והקשה הריטב"א שם הא אין קוראין אבות אלא שלשה. ונלע"ד לפי מה שכתבו בבעלי התוס' עה"ת פר' שמיני (ויקרא י' ד') דכהן הדיוט ביום שנתחנך דינו ככהן גדול והיינו בהתחלת החלות, חלה עליו הכהונה בתכלית הקדושה דהיינו שיש לו מהות כהן גדול. ונראה דהוא הדין בעת שקבלו אבותינו את התורה, שהיתה תחילת חלות עם ישראל עליהם, והם היו אז בתכלית השלמות. ושורש קדושת ישראל הם האבות והאמהות וכמ"ש (במדבר כ"ג ט'): מראש צורים אראנו. והיו אז לבני ישראל ניצוצות מהאבות, וע"כ בצדק נקראין הם אז אבות ואמהות, וא"ש קושית הריטב"א.

(ערב שבועות, תרפ"ז)

בנסים של אבותינו. וזהו שאמר (שם פסוק מז) אני עבדך בן אמתך פתחת למוסרי, שהם מוסרות של הגלות.

וַיֵּשׁ לפרש מה שאמר מימים ימימה קאי על ימות המשיח, כמו שאמר הושע (ו, ב) יחינו מימים ביום השלישי יקימו ונחיה לפניו, דקאי על שני בתים שעברו ועל מקדש העתיד (רש"י שם), והיינו דקאמר מימים על שני בתי מקדשים הראשונים, וימימה הוא יום הכפול, שכלו טוב, ימות המשיח. וכמו שכתבנו (לעיל יב, יג) בפסוק והיה הדם לכם לאות על הבתים וגו', ששתי המזוזות והמשקוף היה רמז על ג' מזבחות כנ"ל.

(יד) **וְהָיָה כִּי יִשְׁאַלְךָ בֶּנְךָ וְגו'.** ענין הארבעה בנים הוא, על דרך מה שפירשנו (פתיחת הפלאה כד) **כִּי** במה שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קמו, יט-כ) מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל לא עשה כן [לכל גוי] וגו'. כי הענין הוא, שהקב"ה רוצה לקרב ישראל לעבודתו, וחונן אותם דעה [לכל אחד] לפי יכולתו והזמנתו לקדושה. **אִמְנֵם** בין בתורה ובין בעבודה, אי אפשר להעלות השגתו, כי אם על ידי קושיא שנתקשה בו, (ו) [ש]מתוך כך נותן לבו להבין יותר.

בזה, מפני שעדיין לא שילם גמול של אחד מהן. ויש לפרש לשון כוס שהוא מנין, כדכתיב (לעיל יב, ד) תכוסו על השה, שהוא מנין, ו[כן] פירש"י בתהלים (טז, ה) כוסי לשון מנין. ולשון אשא גם כן לשון חשבון כדכתיב (תשא ל, יב) כי תשא. וזהו שאמר כוס ישועות אשא, דהיינו שכל חשבון הישועות שנעשה לו הוא מונה. וז"ל רבינו בפירושו ההגדה ובפ"י תנינא פ' בשלח (יד, ח), מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי, ר"ל שלא שלמתי עדיין שום גמול והכל עלי, ולהכי אמר [כל תגמולוהי עלי]. שצריך להזכיר כל הנסים. כמו שאמרו חז"ל בגמלא ופקתא דערבות (ברכות נד), מפני שעדיין לא נשתלם. וכן לעתיד, יציאת מצרים טפל לשעבוד מלכיות (שם יב:), שעדיין לא שלמנו גמול יציאת מצרים. וזהו דקאמר כוס [ישועות אשא], ר"ל חשבון הישועות אשא. רח הובא להלן בפנים. ועיין עוד בדברי רבינו בפ' בשלח (טו, כג), ובפ' ואתחנן (ד, ה), ובר"פ האזינו (ד"ה עוד י"ל מ"ש יערוף).

וכל זמן שאינו יכול להשיג עומק הלכה, מעלים ממנו הקושיא. לכך אמרו, **ר"ט** כי יפלא לאדם איזהו קושיא בלימודו, ידע באמת שרצון השי"ת להיות יגע בעומק הלכה, כי לולי זאת לא היה נודע לו הקושיא. וכן בעבודת השי"ת.

וְהוּא מה שאמר הכתוב (שה"ש ז, ב) **חֲמוּקֵי יָרֵכֶיךָ** כמו חלאים מעשה ידי אמן. **וְאָמְרוּ חֲז"ל** (סוכה מט:) מה ירך בסתר אף דברי תורה בסתר. **וְהַמְשִׁילוֹ (הַמְשַׁל) [שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ ע"ה],** לאבן טוב אשר לא יבין בו כל אדם מעלתו, ויחפה אותו בזהב אשר כל אדם (מתכוין) [מתכוונן] מעלתו, ויעשה בחיפוי נקבים. והאיש חכם מביט בנקבים שבו, ורואה אבן הטוב שבו. ומי שהוא מחוסר הבנה, לא יקשה בעיניו הנקבים, ואינו רואה רק מעלות הזהב שעליו.

וְאִיתָא בשם הר"י רמז על זה, **ר"י** כי ראשי תיבות חמוקי, חסורי מחסרא והכי קתני. כי כשרצה התנא להעלים הדבר, כתבו בפשיטות, והחכם מבין הנסתר שבו.

וְזָהָן שאמר מגיד דבריו ליעקב, כי יעקב איש הפשוט שאינו משיג דברים העמוקים, והשי"ת מגיד אליו דבריו בלי שום קושיא, בדרך הגדה. אבל לישראל שהם החכמים, מגיד חוקיו

רט ז"ל רבינו בפ' בשלח (טו, כג), ואמרו חז"ל שאם בא לאדם קושי בעסק התורה ידע בכירור שכוונת הקב"ה כדי שיגע עצמו להשיג חכמתו יתברך, כי אילולי זאת לא היה השי"ת נותן בשכלו הקושיא, כי אם להשיג ישוב הדבר על מכונו. וז"ל התולדות יעקב יוסף (וישב כח), ששמעתי ממורי, כי אדם השלם אם יודמן לו איזה ביטול תורה ותפלה, יש לו להבין שגם זה הוא ידו יתברך שדוחה אותו כדי שיתקרב יותר, בסוד שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. רי פרש"י, כמו חלאים, קבוצת עדיי זהב קרויה חלי כתם (משלי כה, יב), אלחלי בלשון ערבי, ורבותינו דרשו (סוכה מט.) על נקבי השתין של נסכים כו', כמו חלאים, לשון חפירה, כמו חוליית הבור (שבת צט.). ורבינו מפרש כשני הפירושים, שהם תכשיטים מנוקבים, וכמו שמבאר והולך. ריא ל"מ זאת לע"ע בכתבי האר"י או בספרים אחרים בשמו. אולם כן כתב הרמ"ע מפאנו במאמר הנפש (ד, א) ובמאמר מאה קשיטה (ז).

ציונים
 פ"ד א השג יד בנודר. ו"ז
 ע"ל תו"כ פרשה
 בחוקותי פרק ט' עני
 שהעריך את העשיר.
 תו"כ פרשה מנורע
 פרשה ד':

שינויי נוסחאות
 שלא נחתם. כמ"ק
 ובמשנ"כ שלא נחתם.
 פעמים ולא שמעו בקולי.
 משנ"כ פעמים וגו':
 פ"ד א בנודר. ג"ג
 בנודר וכן נפולס כפי"ן
 ממש כפי"ן. והערכים.
 כמ"ק וערכים. בזמן
 הערך. כמ"ק בזמן.
 בנודר כיצד. כ"ה כ"ח
 גס ד"ג:

ראשון לציון
 ה' במשנה שכן מציינו.
 נפיקסא בגמרא אימא וכן
 מלינו כו' וי"א בשאלות
 סי' קכ"ט:

תום רעק"א
 פ"ד א (אותן) במשנה עני
 שהעריך את העשיר.
 היינו עשיר שאמר על
 אחר ערכו עלי ואמר העני
 על המעריך היה עלי
 ליתן עבורו נותן רק כמו
 עני. ובהפוך היה עני
 ואמר עשיר עלי עלי
 ליתן נותן כעשיר. ואמר
 בקרבנות אינו כן היינו
 דקאי על עני ועל עשיר
 דאם עני אמר על מצודע
 עשיר קרבנותיו עלי צריך
 ליתן כמו מצודע עשיר
 אבל לא קאי על עשיר
 ועני דגם במצודע צריך
 ליתן כמו עשיר. רביעי
 שהמצודע והנודר היו
 עניים. ור' פליג ואומר
 דגם בערכין בעני שאמר
 על עשיר צריך ליתן כמו
 עשיר. אבל בעשיר ועני
 גס לרבי צריך ליתן כמו
 עשיר וכן מבאר בחו"ט.

תפארת יעקב
 כעשה מעשה נשאל
 שרצה להפקידה נ' יתן ק'
 ובאמת הא נתן ק'
 ותמשים מאה לאז וי' לה
 עבור הכתובה. אלא על
 כדקן דלומר תמור
 מהעשה מעשה. יבין אוח
 כה שדריי הבאנים
 והמפתח בר'. לכאורה
 היו מלי להפוס מעדים
 וזמין שאל לא הרנו
 נהרגין והרנו אין נהרגין.
 ועוד דרולת לר' המלה
 והס נהרגין עלי המראה,
 וי"ל ברו אוח א ותו
 כיון בר' כמה שזה
 לקנותה לעצמו. ע'
 דרישה סי' קע"ו. בא"ד
 והרי כבר שילם
 כבודו בר'. לכאורה
 דריו תמיהם. ע' היטב,
 מיהו צעטע מקובלת
 מלאמי דכריו, וק"ש
 מ"ש גס הרמ"ה.
 פ"ד ברו אוח א ויבין ק"ף
 בכ"ף דוכתא בר'.
 עמ"ש רבינו הגר"א
 ביאורו למשלי (פ, ט).

להן דלמא משום דקא גריס לה קטלא דכתיב (שם) ואם
 אמת היה הדבר וגו' והוציאו את הנערה וגו'. אמר
 קרא כי הוציא שם רע. על שם רע שהוציא: אלא
 ע"י לשון הרע. והוא מה שנאמר (במדבר י"ג) ויוציאו
 דעת הארץ. הרמב"ם: זה
 עשר פעמים. לשון הר"ב
 דמשמע על זה נתחכם גו"ל.
 ולאו משום נרוף דלחריני. רש"י.
 פ"ד א והשנים בנידר והערכין
 בנערך. תימא אמאי לא ערביניהו
 בהדי הדדי. וליתני השנים
 והערכים בנערך. ועוד תימא
 אמאי לא תנא זכר נותן
 ערך נקבה ולא אצטריך לקמן
 לומר הנערךין [ל"ל והערכין]
 בנערך וכו'. תוס': והערך
 פרק ד א השג יד, בנודר.
 והשנים, בנודר. והערכים,
 בנערך. בזמן העריך. השג יד בנודר כיצד, עני

פרק ד א השג יד, בנודר.
 והשנים, בנודר. והערכים,
 בנערך. בזמן העריך. השג יד בנודר כיצד, עני

פירוש המשניות להרמב"ם

שאמרו כיצד. הוא ביאור הענין הראשון וקרא למעריך נודר
 בכאן לפי שכן קראו הכתוב ולפי שהוא נודר ודאי והוא מבאר
 כל ענין וענין מן ההלכה הזו אחר כך.

מלאכת שלמה
 שהעריכה את הזכר נומת ערך זכר ולא אצטריך לקמן לומר
 הערכין בנערך כיצד וכו' תוס' ז"ל. וקשה לע"ד וכי אין דרך תנא
 למיתני דרך כלל והדר מפרש ולי משום שהפירוש הוא קצר וקרוי
 לקצרות הכלל א"כ יקשו הם ז"ל ג"כ זו הקושיא השנים בנידר כיצד
 שגם פירושה קצר ואמאי שצקו ז"ל מלאקשווי זו הקושיא שהאי
 רשא ואקשה אסיפא. והרא"ש ז"ל חירך לקושיא הראשונה שהקשו
 הם ז"ל ד"ל משום דשנים בנידר אם ילד אם זקן וכן היה ראוי גם
 השג יד מהיה בנידר אם עני אם עשיר להכי תננהו בחדא לישנא
 והייט דקאמר בגמ' אידי דלמר השג יד בנודר אמר השנים בנידר

האומר בפיו יתר מן העושה מעשה. שהאומר לא
 מנאמי בתולים נותן מאה. והאונס דמוציא בתולים על
 ידי מעשה נותן חמשים: גזר דין. שלא ליכנס לארץ:
 זה עשר פעמים. גבי מרגלים כתיב, דמשמע על זה
 נתחכם גזר דינים:

פ"ד א השג יד בנודר. תורת
 לין השגת יד, שעני נדון בערכין
 כפי השג יד, בתר נודר אזלין,
 ולא בתר נידר, דמפרש לקמן:
 והשנים בנידר. ילד שהעריך
 (ערך) זקן, נותן ערך זקן, ללא
 אזלין בתר שנים נודר. ותנא
 דקרי למעריך נודר, לישנא
 דקרא נקט, דכתיב (ויקרא טו) על
 פי אשר תשיג יד הנודר יעריכנו
 הכהן. ואידי דלמר השג יד
 בנודר, אמר נמי השנים בנידר:
 והערכים בנערך. קנצ הערך

זכר ונקבה, בתר נערך אזיל, ולא בתר מעריך, דמפרש לקמן
 דמפרש לקמן שאם העריך עזמו כשהיה פחות מנן עשרים דהוי ערך קטן,
 וקודם נתינתו

אלא בעון לשון הרע והוא מה שנאמר ויוציאו דבת הארץ.
 פ"ד א השג יד בנודר והשנים בנידר והערכין כו'. השג יד
 בנודר הוא מה שאמר רחמנא על פי אשר תשיג יד הנודר. ומה

שכן מציינו שלא נתחכם. יש גורסין וכן מלינו וכו': זה עשר
 פעמים. דמשמע על זה נתחכם גזר דין ולא משום נרוף דלחריני
 רש"י ז"ל. ח"ל הר"ר יהוסף ז"ל פירוש ש"מ שלא זו בלבד היחה
 בידם אלא רבות היה בידם ואפ"ה לא נגזר גזר דינים אלא על דברי
 המרגלים ע"כ. וצד בהלכות דעות פ"ו סימן ו':

פ"ד א השג יד בנודר והשנים בנידר והערכין בנערך. תימא
 אמאי לא ערביניהו בהדי הדדי וליתני השנים והערכין בנערך ועוד
 תימא אמאי לא תני זכר שהעריך את הנקבה נותן ערך נקבה ונקבה

י כ ין תפארת ישראל

מותר הנמולת, רק שלא היה חיוב נדבך, אלא כך היה צמורגל לתת לנמולה
 חמשים קלעים למוהר, דהייט ר' זח, ואחו רבנן ומקטו הדבר לחיוב, כדי
 שלא תהא קלה בעיניו להוציאה. א"כ מאן ליתא לן שחלמנה לא היה ג"כ
 כי הן נותא מנהג ישראל ליתן כ"ה קלעים מוהר לאלמנה, ואחו רבנן
 ותקטנה לחיוב מטעם הכ"ל, וכן הסגרא נומת, שלא חידשו חכמים בחלמנה
 טפי מנמולה. וז"ע: כ"ה שהרי המאנס והמפתחה נותן רק כ"ה,
 ומוציא שם רע נותן ק' סלע: כו שלא ליכנס לא"י בימי
 מרגלים: כז שדברו רק על אדמה שאין לה הרגשת ציון:
 כח דמדכתיב מלת זה, דמיותר לגמרי, משמע דזה העון לצד
 שקול ככל העשר פעמים שלא שמעו בקולי, וגרס העונש. ולא
 משום דמניין גורס, שע"ז נתמלא סאתן:

פ"ד א ר"ל מה שהעני נדון בערכין כפי השגת יד, בתר נודר
 אזלין ולא בתר נידר, וכדמפרש לקמן: ב דמה שיש חילוק
 בערכין בשנים, אזלין בתר נידר, דילד שהעריך זקן נותן ערך זקן:
 ג ר"ל החילוק שבערכין בין זכר לנקבה, אזלין בתר נערך ולא בתר
 מעריך. וז"ל היה ל"ל דעורכין קרינן בתולים (א): ד דמפרש
 לקמן, דבהעריך א"ע כשהוא ילד, וכשמטלס הוא זקן, מטלס כפי
 חיובו בשעה שהעריך א"ע:

ולכן כמה פעמים בתר התנא ג"כ בתולה זאת ולפעמים באתר, הכל כפי הגאות לקול השירה המיוחד להמשנה. ומה"ט לפעמים נשנה
 צבה שנראית יתירה במשנה זו ואז"ל וז, אצל היה כדי לשקול צבות המשנה כפי הצבות שצברקי השיר. ומה"ט אף שהי חקורי מתקרא
 הניסוח כך, מדמוזן ממילא דל"כ יהיה מעשה לקחור, ואם היו מצללים המלות יתכלל השיר ויתכללל הזכרון, ותשתכח
 המשנה ח"ו, וצדבר זה יחורך כמה קושיית הקדוקים. ושפור זה, לאם גם צרות פעמים מונחים יקרים צעניו לשון התנא
 עכ"פ במקום שלא ידענו טעם אחר נסתפק א"ע בטעם זה, שהוא ג"כ אמיתי בעצמו:

(*) כ"כ הסתיע סימן ח"כ ט"ז ע"ש (אבהת איתן).
 משניות זכר חנוך (י) קדשים ב' / משנה (עמוד 25) {25} (726077)

